

Nemzetközi reakciók az amerikai elnökválasztást követően

2016. november 11.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

Jóváhagyta:

Reakciók az Amerikai Egyesült Államokból

A **New York Times** szerint robbanékony, populista, megosztó és az amerikai demokrácia intézményesített eszméit könyörtelenül célkeresztbe állító kampány csúcspontjaként mindkét pártnak meg kell birkóznia azzal, hogy Donald Trump lett az Egyesült Államok 45. elnöke.¹ A lap első cikkei a döbbenet hangján szóltak és **értetlenül álltak a közvélemény-kutatások, előzetes szakértői várakozások tévedései előtt**, majd mérsékeltebb hangvételre váltva kezdték kutatni a kialakult helyzet okait.² Ezek között a republikánus „outsider” jelölt mögé felsorakozó **vidéki amerikai munkásosztály elégedetlenségét** említik első helyen amellet, hogy Clinton csak a nagyvárosi területeken ért el meggyőző eredményeket és olyan államokban szenvedett fájdalmas vereséget, ahol korábban Barack Obama nyerni tudott (mint Iowa, Florida, Ohio, Pennsylvania és Wisconsin).

A lap a republikánus eufória mellett **beszámol** azokról a **tüntetésekről** is, amelyek „nem a mi elnökünk” jelmondat alatt zajlottak éjszaka New York, Los Angeles, Chicago, Philadelphia, Seattle és más vidéki nagyvárosok utcáin, miközben **Benjamin Netanjahu** izraeli miniszterelnök és **Vlagyimir Putyin** orosz elnök - bizakodással tekintve a jövőbe - üdvözölte az újonnan megválasztott amerikai vezetőt.

A **Washington Post** megosztott országról és bizonytalan jövőképről szól vezércikkében.³ Az ország egyik felének hite megingott az Egyesült Államok egységében, míg a másik fele úgy érzi, most kapta vissza hazáját és optimizmusát. A lap szintén beszámol az országszerte kirobbant demonstrációkról, és arról is, hogy mind Barack **Obama**, mind pedig a vesztes Hillary **Clinton** arra **buzdítja támogatóit, hogy fogadják el az eredményt és segítsék a hatalomcserét.**⁴

Emlékeztetnek Trump vakmerő ígéreteire, amelyek közül sok már az elnökség első óráiban megvalósulhat – köztük Obama „illegális” intézkedéseinek visszavonása –, míg mások – az *ObamaCare*, a mexikói határra építendő fal, a kitelepülő vállalatok megadóztatása, környezetszennyezési szabályozás felszámolása, és az iráni nukleáris megállapodás újratárgyalása – olyan kongresszusi jóváhagyáshoz kötöttek, amelyek párton belüli vitákat generálhatnak. Az ígérek harmadik része – különösen a nemzetbiztonságot és a titkosszolgálatokat érintő javaslatai – olyan jogi vagy politikai akadályokba ütközik, amelyek leküzdése elképzelhetetlen.⁵

A lap foglalkozik a **Demokrata Párt identitászavarával** is, valamint azzal, hogy 2016 új korszakot nyit a párt számára: elvesztették a Fehér Házat, a Szenátust és a Képviselőházat is; emellett 25 év után először egyetlen Clinton sem lesz a politikai színtéren, ahonnan lelép Obama és Biden is. Kiemelik a Szenátus kisebbségi vezetőjének, a New Yorkból delegált **Charles E. Schumer szenátor**nak a rátermettségét, ugyanakkor vitatják, hogy tehetsége önmagában elegendő lehet a párt megmentéséhez. Várakozásaik szerint a szervezeten belül most harc indul az új irány kialakításáért.⁶

---

1 <http://www.nytimes.com/interactive/projects/cp/opinion/election-night-2016>

2 <http://www.nytimes.com/interactive/2016/11/08/us/elections/how-trump-pushed-the-election-map-to-the-right.html>

3 https://www.washingtonpost.com/national/a-question-on-americans-minds-what-does-trumps-win-say-about-us-as-a-nation/2016/11/09/f1ca3a6c-a6b8-11e6-8fc0-7be8f848c492_story.html

4 https://www.washingtonpost.com/politics/trumps-white-house-win-promises-to-reshape-us-political-landscape/2016/11/09/62baa5e4-a66a-11e6-ba59-a7d93165c6d4_story.html?hpid=hp_hp-bignews1_trump-web-ledeall-840pm%3Ahomepage%2Fstory

5 https://www.washingtonpost.com/politics/many-of-trumps-sweeping-promises-will-be-hard-if-not-impossible-to-fulfill/2016/11/09/b07867be-a6a9-11e6-ba59-a7d93165c6d4_story.html?hpid=hp_hp-bignews1_dayone-11pm%3Ahomepage%2Fstory

6 https://www.washingtonpost.com/politics/democrats-face-a-power-outage-in-washington--and-an-identity-crisis/2016/11/09/74c80de8-a6a7-11e6-8042-f4d111c862d1_story.html

A **Bloomberg** szintén új politikai korszak nyitányáról ír,⁷ amelyben a republikánusok felhatalmazást kaptak a pártprogramjuk megvalósítására, a pénzügyi szabályozás és az *ObamaCare* átalakítására. A portál tolmácsolja Clinton szavait, aki arra kéri támogatóit, hogy adjanak egy esélyt Donald Trumpnak. Paul Ryan házelnök elismerte a győztes jelölt érdemeit a republikánus többség megszerzésében a Kongresszus mindkét házában. A megválasztott elnök legsürgetőbb feladata az új kabinet összeállítása, amelynek első neveit egy héten belül várják. A leendő elnök első intézkedései között a Csendes-óceáni Partnerség (Trans-Pacific Partnership - TPP) kongresszusi visszavonására, valamint az *ObamaCare* hatályon kívül helyezésére számítanak, de emlékeztetnek Trump ambiciózus adócsökkentési ígéreteire is.

A **FiveThirtyEight** szerint Clinton veresége azt üzeni, hogy a kultúra és a társadalmi osztályok sokkal fontosabbak az amerikai nőknek, mint nemi identitásuk. A demokrata jelölt veszett ugyanis összességében a fehér nők körében és csak nehezen tudott győzni a felsőfokú végzettséggel nem rendelkező nők körében azokban az államokban, amelyek győzelemhez segíthették volna.⁸

A portál kiemeli Trump történelmi jelentőségű győzelmét Michiganban, Wisconsinban és Pennsylvániában. Következményeként (i) a demokraták által feltételezett „kék fal” (az előbb említett Nagy-tavak menti, jellemzően a demokratákhoz vonzó három állam) összeomlott; (ii) igény bontakozott ki a konzervativizmustól a populizmus felé való elmozdulásra; (iii) szakadék jött létre a part menti államok és Amerika többi részének elitje között; és (iv) az ország továbbra sem tudta leküzdeni démonjait (a rasszizmust, az antiszemitizmust és a nőgyűlöletet).⁹

A **Wall Street Journal Pro Central Banking** szerint¹⁰ a frissen megválasztott elnök – gazdasági tanácsadója, Judy Shelton szerdai közleményére hivatkozással – az előzetes pletykákkal ellentétben mégsem kívánja leváltani a Fed elnök asszonyát, bár Janet Yellen mandátumának 2018 februári lejártát követően nem is marasztalná az amerikai jegybank vezetőjét. A portál kitér arra is, hogy a Fed Trump elnöksége alatt is meg fogja őrizni a monetáris politika függetlenségét.¹¹ A Federal Reserve of San Francisco elnöke, John Williams szerint a jegybank továbbra is egy olyan pártpolitikától független intézmény, amely a gazdaság egészséges állapotának megőrzésére koncentrál. Williams példaként említette, hogy 20 éves pályafutása alatt republikánus és demokrata adminisztrációk kinevezettjeivel is képes volt együtt dolgozni. A Trump által beígért laza fiskális politikára pedig úgy hivatkozott, mint „egy tényező a sok közül”, amely befolyásolja az amerikai gazdaság teljesítményét.

A **Wall Street Journal** a határidős piacok Trump váratlan győzelmének hatására bekövetkező mélyrepüléséről ír.¹² Az amerikai részvények határidős piacának esése jól szemlélteti a növekvő befektetői bizonytalanságot az amerikai elnökválasztás eredményét követően. Az S&P 500 részvényindexre szóló határidős ügyletek ára 5%-os esést produkált, a japán tőzsdeindex, a Nikkei szinten 5%-os eséssel zárt, a nyersolaj ára több mint 3%-ot zuhant. A dollár árfolyama 3,6%-ot csökkent a japán jenhez képest, az amerikai - és más biztonságosnak tekintett - államkötvények

---

7 <http://www.bloomberg.com/politics/articles/2016-11-09/trump-starts-new-political-era-as-republicans-claim-mandate>

8 <http://fivethirtyeight.com/features/clinton-couldnt-win-over-white-women/>

9 <http://fivethirtyeight.com/features/what-a-difference-2-percentage-points-makes/>

10 <http://www.wsj.com/articles/donald-trump-not-seeking-janet-yellens-resignation-an-economic-adviser-says-1478725283>

11 <http://www.wsj.com/articles/fed-to-remain-independent-under-trump-administration-williams-says-1478754628>

12 http://www.wsj.com/articles/markets-ricochet-as-clinton-trump-trade-lead-in-florida-1478654413?mod=trending_now_2

íránti kereslet nőtt, aminek hatására árfolyamuk emelkedett, hozamuk pedig csökkent. A mexikói peso árfolyama 11%-ot zuhant a dollárhoz képest, az arany árfolyama pedig 5%-ot erősödött.

A lap kiemeli, hogy **Trump győzelme lendületet adhat a Republikánus Párt adócsökkentési törekvéseinek**,¹³ a republikánus többségű törvényhozás ugyanis teljesítheti a konzervatív párt magánszemélyekre és vállalkozásokra vonatkozó adócsökkentési célkitűzéseit 2017-ben. Az adóreformra a megválasztott elnök és a Republikánus Párt tervei szerint az elnöki ciklus első 100 napjában sor kerülhet.

A republikánus kötődésű **Fox News** országszerte, a legnagyobb városokban tapasztalható Trump ellenes **tüntetésekéről és tömeges letartóztatásokról** ír.¹⁴

A **Los Angeles Times** címlapját szintén azok a hírek foglalják el, amelyek **ezrek Los Angeles-i utcára vonulásáról szólnak**.¹⁵ Több ezer elégedetlen szavazó vonult utcára Los Angelesben szerda éjjel Los Angelesben „nem az én elnököm” és „tiszteled a nőket” jelmondatokkal. A tüntetők mintegy százfős csoportja elbarikádozta a 101-es autópályát, teljes mértékben megbénítva a forgalmat Los Angeles kulcsfontosságú közlekedési csomópontjában. A Los Angeles-i rendőrség közleménye szerint legalább 13 embert letartóztattak.

A **CNN** azt emeli ki, hogy Trumpnak úgy sikerült több elektor gyűjtésével megnyernie az elnökválasztást, hogy Clintonra több amerikai választó adta le a voksát. Nem sokkal azután, hogy Clinton elismerte Trump győzelmét, a „popular vote” állása 47,7%-47,5% volt a demokrata jelölt javára, vagyis Clinton 0,2%-at több szavazatot szerzett, mint Trump.¹⁶

Reakciók Németországból

***Kontextus:** Az amerikai elnökválasztásra adott német politikai reakciókat nagyban befolyásolja, hogy 2017 őszén szövetségi parlamenti választásokat tartanak, ahol az elitellenes populista AfD előretörésétől tart mind a nagykoalíció, mind pedig az ellenzék erői.*

Politikusok

Visszafogottan gratulált **Angela Merkel német kancellár (CDU)**¹⁷ Donald Trump győzelméhez. Merkel szerint az Egyesült Államok Németország legfontosabb EU-n kívüli szövetségese; a két országot az olyan közösen vallott értékek kötik össze, mint a demokrácia, a szabadság és a származástól, bőrszíntől, szexuális orientációtól és politikai elkötelezettségtől függetlenül mindenkit megillető emberi jogok. A kancellár ezen értékek szellemében kért szoros együttműködést az új elnöktől.

„Komoly sokkért” érte az amerikai elnökválasztás eredménye a **német védelmi minisztert, Ursula von der Leyen-t (CDU)**.¹⁸ A politikus szerint „Donald Trump-nak tudnia kell, hogy sikere nem neki szól, a választók a washingtoni politikai elit ellen foglaltak állást”. A védelmi miniszter arra számít, hogy az új elnök számon kéri majd a NATO tagállamokat és Németországtól is nagyobb

13 <http://www.wsj.com/articles/donald-trump-win-gives-gop-fuel-to-slash-taxes-1478687402>

14 <http://www.foxnews.com/politics/2016/11/10/thousands-take-to-streets-in-major-cities-to-protest-trump-election.html>

15 <http://www.latimes.com/local/lanow/la-me-ln-downtown-la-trump-protests-20161109-htmlstory.html>

16 <http://edition.cnn.com/2016/11/09/politics/donald-trump-hillary-clinton-popular-vote/index.html>

17 <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/angela-merkel-reagiert-auf-wahlsieg-von-donald-trump-a-1120489.html>

18 <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/us-wahl-2016-ursula-von-der-leyen-ist-schwer-schockiert-ueber-trumps-erfolg-a-1120421.html>

szerepvállalást vár majd el. **Henning Otte** (CDU) **védelmi kérdésekkel foglalkozó szakpolitikus**¹⁹ szerint a Bundeswehrre a jövőben nagyobb teher hárulhat. Véleménye szerint Európa a jövőben kevésbé számíthat Amerikára a konfliktusövezetekben, így Európa biztonsága elsősorban a saját felelőssége lesz.

Wolfgang Schäuble (CDU) **szövetségi pénzügyminiszter**²⁰ Trump győzelmét követően arra figyelmeztetett, hogy a demagóg populizmus nem csak Amerika sajátja; véleménye szerint a nyugati társadalmakban a politikai vitakultúra és esetenként annak hiánya komoly aggodalomra ad okot. **Norbert Röttgen** (CDU) a **Bundestag külkapcsolatokért felelős bizottságának elnöke**²¹ szerint Amerika és a világ is fordulóponthoz érkezett. Trumpot a harag és az agresszió „szóvivőjének” tartja. Úgy gondolja, hogy nem sokat lehet tudni arról, hogy hogyan képzele Trump a saját elnökségét, így a világ csak az eddig hallott kijelentései alapján tudja megítélni, ez pedig meglehetősen riasztó képet fest róla.

Horst Seehofer (CSU) **bajor miniszterelnök**²², CSU pártelnök gratulált a győztesnek, sok erőt és kitartást kívánt a Trump előtt álló munkához, és az első reakcióiba nem foglalt kritikát.

Sigmar Gabriel **alkancellár és az SPD elnöke**²³ kritizálta Trumpot, aki szerinte az autoriter és soviszta nemzetközi politikusok előfutára, és akinek „győzelme jelzés mindannyiunk számára”. A **német külügyminiszter, Frank-Walter Steinmeier** (SPD)²⁴ nem gratulált Trump győzelméhez, de megállapította, hogy a transzatlanti kapcsolatok ápolása nehezebbé válik, mivel az amerikai külpolitika kevésbé lesz kiszámítható. A külügyminiszter rámutatott, hogy Németország nem erre az eredményre számított. Steinmeier javaslatára, vasárnap este, a külügyminiszterek ülése előtt rendkívüli találkozóra kerülhet sor Brüsszelben. A **német igazságügy miniszter, Heiko Maas** (SPD)²⁵ szerint Trump győzelme „keserű figyelmeztetés” Európának és Németországnak. „Többet kell tennünk a társadalmi kohézióért és a globalizáció eszményének társadalmi elfogadottságáért” – nyilatkozta Maas. Biztos benne, hogy „az Egyesült Államok demokráciája és intézményei elég erősek ahhoz, hogy kezelni tudják akár Trumpot is.”

Martin Schulz,²⁶ (SPD) **az Európai Parlament elnöke** elmondta, hogy az amerikai elnökválasztás eredménye várhatóan bonyolítja majd az EU és az Egyesült Államok közti együttműködést.” Szerinte a jó elnökké válás is „egy tanulási folyamat”, példaként Ronald Reagan-t hozta fel, akinek 1981-es megválasztását szintén aggodalom övezte. Az EP elnöke szerint „Európának a jövőben még egységesebbé kell válnia és nagyobb felelősséget kell majd vállalnia.”

Cem Özdemir, a **Zöldek Bundestag-frakciójának vezetője**²⁷ szerint eljött az ideje, hogy az EU tagállamok még szorosabbra fűzzék kapcsolataikat és összetartsanak ezekben a nehéz időkben, amikor Amerika búcsút int a szabad világnak. Véleménye szerint az amerikaiak irracionálitása nem lehet ok arra, hogy Európa is visszatérjen a nemzetállamokhoz.

---

19 <http://www.n24.de/n24/Nachrichten/Politik/d/9364082/michelle-empfaengt-melania-im-wohnbereich.html>

20 <http://www.faz.net/aktuell/politik/inland/nach-wahlsieg-donald-trumps-schaeuble-warnt-vor-trump-effekt-in-deutschland-14521198.html>

21 <http://www.n-tv.de/politik/Es-wird-eine-tiefe-Entfremdung-geben-article19043226.html>

22 <http://www.n24.de/n24/Nachrichten/Politik/d/9364082/michelle-empfaengt-melania-im-wohnbereich.html>

23 <https://www.welt.de/newsticker/news2/article159363705/Gabriel-Trump-Vorreiter-einer-autoritaeren-und-chauvinistischen-Internationale.html>

24 <http://www.zeit.de/politik/ausland/2016-11/bundesregierung-reaktionen-deutschland-donald-trump-wahl>

25 <http://www.presseportal.de/pm/30621/3478461>

26 <http://www.morgenpost.de/politik/article208684233/Schulz-Europa-muss-aus-der-Lethargie-herauskommen.html>

27 <http://www.rp-online.de/politik/ausland/us-wahlen/us-wahl-2016-so-reagiert-die-welt-auf-trumps-moeglichen-wahlsieg-aid-1.6383773>

Bernd Riexinger, a Linke párt vezetője²⁸ nehéz jövőt jósol az amerikaiaknak. Véleménye szerint az amerikai elnökválasztás rámutatott arra, hogy milyen könnyen lehet az emberek félelmeit és dühét mobilizálni úgy, hogy közben semmilyen megoldást nem kínálnak számukra. A politikus attól tart, hogy a következő időszakban az amerikai társadalom autoriterré válhat.

Az **AfD szóvivője, Jörg Meuthen**²⁹ szerint Trump győzelme egy korszakváltást jelent. Csakúgy, mint az AfD Németországban, Trump is érti az emberek problémáit és tisztán és bátran lép fel az uralkodó elit ellen. Meggyőződése szerint Trump győzelme a német és európai hatalmi viszonyokat is megváltoztatja. **Frauke Petry, a párt elnöke** szerint a németeknek is össze kell szedniük a bátorságukat és a saját belátásuk szerint kell, hogy szavazzanak jövőre.

Gazdaság

A Dax visszaeséssel kezdett, de hamar korrigált³⁰

Donald Trump győzelme váratlanul érte a befektetőket és megrengette ugyan a piacokat, de a hullámok a Brexit szavazás után következőknél kisebbek és csupán átmenetiek voltak. A DAX német index a nyitást követően rögtön 2,5%-ot zuhant, de hamar korrigált és délutánra már 1,6%-os pluszban volt, a befektetőket ugyanis megnyugtatta a leendő elnök békülékeny és szerény győzelmi beszéde.

A német gazdasági elit aggódik³¹

Több német közgazdászt és gazdasági szervezetet is aggasztanak az amerikai választási eredmények, Donald Trump ugyanis nacionalista érvekkel toborzott híveket, emellett pedig a szabadkereskedelem ellen és a hazai ipar támogatása mellett foglalt állást. Sok szakértő fél, hogy a német szempontból kiemelten fontos TTIP tárgyalásokban visszalépésre kerül sor. A gazdasági környezet kiszámíthatatlanná válik, hiszen nem lehet tudni, hogy a választási kampány során tett kijelentései közül az új elnök melyeket valósítja meg.

Az **Institut der deutschen Wirtschaft** szerint a bizonytalanság tompíthatja a német gazdaság növekedését. A **müncheni IFO intézet** szerint káros hatása lehet a szabadkereskedelmet korlátozó intézkedések bevezetésének. Amennyiben Trump az összes gazdasági ígéretét megvalósítja, akkor az az USA izolációjához és az amerikai államadósság robbanásszerű növekedéséhez vezethet. Az intézet felhívta a figyelmet arra, hogy ugyan a már meglévő egyezmények felrúgásához az elnöknek a kongresszusra is szüksége van, az újak megkötését ugyanakkor megakadályozhatja. A **Deutsche Institut für Wirtschaftsforschung** viszont optimistább, nem számol a német gazdaságra nézve komolyabb hatással, ugyanis úgy látja, hogy a választási ígéreteit Trump nem tudja majd betartani. Az **Institut für Weltwirtschaft** szerint Trump győzelme újabb destabilizációs tényező az amúgy is bizonytalan világgazdasági környezetben, Trump győzelmével ugyanis a liberális világrend kérdőjeleződik meg.

28http://www.focus.de/politik/ausland/us-wahlen-2016/us-wahlen-2016-deutsche-politiker-schockiert-von-voraussichtlichem-trump-sieg_id_6179780.html

29 <http://www.handelsblatt.com/politik/international/us-wahl-2016/meuthen-hoecke-und-co-feiern-us-wahl-trump-sorgt-fuer-oberwasser-bei-der-afd/14816650.html>

30 <http://boerse.ard.de/marktberichte/finanzmaerkte-im-trump-schock100.html>

31 <http://www.sueddeutsche.de/news/wirtschaft/wirtschaftspolitik-deutsche-wirtschaft-besorgt-ueber-trumps-wahlsieg-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-161109-99-118124>

<http://www.spiegel.de/wirtschaft/unternehmen/donald-trump-warum-er-seine-versprechen-nicht-halten-kann-a-1120519.html>

Jörg Krämer, a *Commerzbank* vezető közgazdásza szerint ugyanakkor Trump győzelme még a Brexit szavazásnál is nagyobb problémát jelent. Attól tart ugyanis, hogy Trump, aki vállaltan ellenzi a szabadkereskedelmet, az egész világkereskedelmet súlyosan károsíthatja, amitől leginkább Kanada, Mexikó és Kína gazdasága szenvedhet.

Újságírói vélemény

Olaf Gersemann, a *Welt* egyik rovatvezetője szerint öt tanulság vonható le gyorsan Trump győzelmével kapcsolatban a német politikai elit számára:³²

1. **Ne kiálts farkast!** – Ha mindenkiről (John McCain, Bernd Lucke, Alexis Ciprasz) azt gondolják a politikai ellenfelek, hogy maga az ördög, akkor senki sem fog hallgatni rájuk, amikor valódi veszély leselkedik.
2. **Ne ess túlzásokba!** – 2008-ban egy Obamánál konzervatívabb és kevésbé progresszív demokrata jelölt is megverte volna a republikánusokat és nem taszította volna jobbra, a *Tea party* és végül Trump irányába a közvélemény egy részét.
3. **Tanulj meg veszíteni!** – A liberálisok és a baloldaliak szerte a világon meg vannak győződve arról, hogy minden egyes társadalmi és kulturális vitát (drogliberalizáció, melegházasság, bevándorlás politika) meg kell nyerni a tradicionalistákkal szemben. Ez ugyanakkor tragikus hiba, mert túlfeszítik a húrt.
4. **Maradj éber!** – A szavazóbázisban és a politikai elitben is olyan generáció dominál, amely a társadalmi és politikai fejlődést magától értetődőnek veszi. Trump győzelme azonban rámutat, hogy a demokráciáért, a hatalmi ágak megosztásáért, a jogállamiságért, a szabad véleménynyilvánításért (de a piacgazdaságért és az európai integrációért) folytatott küzdelem is még mindig tart.
5. **Soha ne adj túl sok hatalmat az állam kezébe!** – Minél több hatalommal rendelkezik az állam, annál veszélyesebb, ha illetéktelen kezekbe kerül. Ezért fontos a föderalizmus, a szubszidiaritás és a privatizáció.

Reakciók Franciaországból

Francia Szocialista Párt

François Hollande francia köztársasági elnök gratulált Donald Trumpnak, az Amerikai Egyesült Államok frissen megválasztott elnökének. Mint mondta gesztusa teljesen természetes, hiszen mindketten egy-egy demokratikus állam vezetői. Ugyanakkor a francia elnök hozzátette, hogy a választások után a bizonytalanság időszaka következik. Az Egyesült Államok kiemelt jelentőségű partner Franciaország számára és a jelenlegi világpolitikai helyzetben a legfontosabb kérdés a közel-keleti béke mihamarabbi, közös megteremtése. Ennek érdekében Franciaország a lehető leghamarabb megkezdi a kapcsolatfelvételt az új amerikai adminisztrációval.

Manuel Valls francia miniszterelnök meglátása szerint Donald Trump megválasztása azt jelenti, hogy igenis szükség van az országhatárok fenntartására és a bevándorlás szabályozására.

---

³² <https://www.welt.de/wirtschaft/article159360220/Fuenf-schnelle-Lehren-aus-dem-Triumph-des-Donald-Trump.html>

A miniszterelnök hozzátette, hogy ő hisz a szavazópolgárok intelligenciájában, véleménye szerint mindig tiszteletben kell tartani az állampolgárok döntését.

Más baloldali, szocialista politikusok már nem fogalmaztak ennyire diplomatikusan. Így például **Jean-Christophe Cambadélis, a Szocialista Párt elnöke** szerint Donald Trump győzelme azt mutatja, hogy a nemzeti populizmus eszméje kísért a demokratikus berendezkedésű országokban: Orbán, a Brexit és most Trump. A politikus kifejtette, hogy a francia baloldal egyik kiemelt feladata lesz a jövőben Marine Le Pen szélsőjobboldali politikus megállítása, ezért felszólította a többi baloldali pártot (a Baloldali Frontot és a Zöldeket), hogy álljanak össze egy egységes, közös baloldali politikai szövetséggé a Szocialista Párt mögött.

Benoît Hamon, a francia baloldal egyik köztársasági elnökjelöltje egyenesen úgy fogalmazott, hogy az Egyesült Államok szavazói homofób és idegengyűlölő elnököt választottak, akit mély megvetéssel szemlél az egész világ.

A Republikánusok

Nicolas Sarkozy, a Republikánus Párt köztársasági elnökjelöltje üdvözölte Donald Trump megválasztását, véleménye szerint el kell fogadni a nép döntését, akárcsak a Brexit esetében. A korábbi köztársasági elnök meglátása szerint az amerikai politikában most már nem lesz helye a gyengeségnek és a tehetetlenségnek.³³

Alain Juppé, volt francia miniszterelnök és köztársasági elnökjelölt úgy nyilatkozott, hogy tudomásul kell venni az amerikai nép szuverén döntését, hiszen a világnak szüksége van a békés amerikai demokráciára, mely hozzájárul a globális egyensúly fenntartásához, különösképp ezekben a nehézségekkel teli időkben.

François Fillon köztársasági elnökjelölt Alain Juppé-hez hasonlóan az amerikai választási eredmények elfogadására szólított fel. A politikus véleménye szerint Franciaország az Egyesült Államok szövetségese, így ehhez mérten baráti, ugyanakkor független hangot kell képviselni az új amerikai vezetéssel.

Nathalie Kosciusko-Morizet jobboldali politikus a választás eredményében annak alátámasztását látja, hogy a jelenlegi bizonytalan gazdasági és politikai helyzetben jelentős változásokat élünk meg, melyeknek vannak nyertesei és vesztesei. A számos változás lehetőségeket kínál, ugyanakkor veszélyeket is rejt magában, melyek komoly aggodalomra adhatnak okot.³⁴

Nemzeti Front

A francia politikai elit közül legelsőként **Marine Le Pen, a Nemzeti Front vezetője** gratulált Twitter üzenetében az újonnan megválasztott amerikai elnöknek. Marine Le Pen szerdán késő délután egy sajtótájékoztató keretében fejtette ki bővebben véleményét az amerikai választásokkal kapcsolatosan.

„Az elmúlt éjszaka nem a világ vége, hanem egy világ vége volt. Az amerikaiaknak olyan elnökük lett, akit ők választottak, és nem egy olyan, akit már előre megválasztottak helyettük és csak jóvá akartak hagyni a választópolgárokkal. ... Az amerikai nép döntését úgy kell értelmezni, mint a

---

³³ http://www.lepoint.fr/presidentielle/nicolas-sarkozy-se-voit-bien-dans-les-pas-de-donald-trump-09-11-2016-2081999_3121.php

³⁴ http://abonnes.lemonde.fr/elections-americales/article/2016/11/09/avant-meme-les-resultats-officiels-marine-le-pen-felicite-trump_5027821_829254.html

szabadság győzelmét, egy szuverén nép győzelmét. Donald Trump megmutatta, hogy hogyan lehet megvalósítani azt, amit lehetetlennek képzelünk. Akárcsak, ami Nagy-Britanniával történt a Brexit során, s ami Franciaországgal fog történni 2017-ben.”³⁵

Baloldali Front

Jean-Luc Mélanchon, a Baloldali Front vezetője elutasította a francia Szocialista Párt egységre felszólító ajánlatát. A Szocialista Párt számára nem más, mint a „francia Clinton-ék, a milliomos baloldal Pártja”. Véleménye szerint, ha Bernie Sanders indult volna Trump ellen, akkor nyerni tudott volna a Demokrata Párt. Így ha el akarjuk kerülni, hogy a „dühös” francia emberek a „francia Trump”-ra szavazzanak, akkor nemet kell mondani a „francia Clintonokra”.³⁶

Brit reakciók az amerikai elnökválasztásra

Konzervatív Párt

Theresa May brit miniszterelnök gratulált Donald Trumpnak, és bíz benne, hogy a továbbiakban is együtt tud működni a két ország a gazdaság, a kereskedelem, a biztonság- és védelmi politika terén. Kiemelte továbbá, hogy a két népnek különleges kapcsolata van, ami olyan értékeken alapszik, mint a szabadság, a demokrácia és a merészség.³⁷³⁸

Munkáspárt

Jeremy Corbin, a Munkáspárt vezetője hangsúlyozta, hogy Donald Trump győzelme Hillary Clinton felett nem volt más, mint a politikai intézményrendszer („establishment”) elutasítása. Kifejtette, hogy nagyon sok embert sokkolt Donald Trump győzelme és retorikája, azonban, teszi hozzá Corbin, a republikánus elnökjelölt eredménye az egész jelenlegi politikai berendezkedés és gazdasági rendszer elutasítása is egyben, mert az egyszerűen már nem működik.³⁹

Az Egyesült Királyság Függetlenségi Pártja (UKIP)

Az UKIP egykori vezetője, **Nigel Farage** üdvözölte a választások eredményét, és véleménye szerint ha a „Brexit nagyot szól, akkor ez még nagyobbat fog”. A brit politikai elit közül az egykori szélsőjobboldali politikusnak volt egyedül nyílt kapcsolata Donald Trump újonnan megválasztott amerikai elnökkel.

További nyilatkozatok

Lord Renwick szerint - aki 1991 és 1994 között Nagy-Britannia egykori amerikai nagykövete volt -, a brit-amerikai kapcsolatok túl fogják élni Trump győzelmét, ugyanis azok nem érzelmeken alapulnak, hanem közös érdekeken. Renwick hozzátette, hogy nem látja reálisnak azt, hogy kialakulna egy Putyin-Trump tengely a világban. Emellett Donald Trumpnak továbbra is szüksége

---

³⁵ <http://premium.lefigaro.fr/politique/le-scan/2016/11/09/25001-20161109ARTFIG00037-election-america-le-fn-applaudit-trump-avant-meme-le-resultat.php>

³⁶ <http://premium.lefigaro.fr/politique/le-scan/2016/11/09/25001-20161109ARTFIG00197-en-france-la-gauche-sanders-ne-veut-pas-se-ranger-derriere-la-gauche-clinton.php>

³⁷ <http://www.thetimes.co.uk/edition/us-election/may-sends-congratulations-and-tells-us-to-stay-strong-and-close-5hgxc55hs>

³⁸ <https://www.theguardian.com/politics/video/2016/nov/09/may-congratulates-trump-victory-corbyn-expresses-doubts-video>

³⁹ <http://www.thetimes.co.uk/edition/us-election/may-sends-congratulations-and-tells-us-to-stay-strong-and-close-5hgxc55hs>

lesz az európai szövetségeseire, Nagy-Britanniára és Franciaországra az Iszlám Állam elleni harc során, így ezen kapcsolatokat sem szakíthatja meg.⁴⁰

Jonathan Powel, Tony Blair egykori külpolitikai tanácsadója szerint Trump győzelme nem jelent mást, mint az elszigetelődés és a protekcionizmus győzelmét, mindazt, amitől már egy századon keresztül félt Európa az Egyesült Államokat illetően és mindezek következményei nagyon komolyak lehetnek. Azonban ha az Amerikai Egyesült Államok valóban elszigetelődéssel fog reagálni a jelenlegi globális problémákra, akkor Nagy-Britannia komoly bajban találhatja magát, ugyanis így nemcsak az Európai Uniót, mint egyik fő szövetségését veszítheti el, hanem az Egyesült Államokat is.⁴¹

Reakciók a mediterrán térségből

Az olasz kormány részéről **Matteo Renzi miniszterelnök** az amerikai választás eredménye kapcsán azt mondta, hogy egy nagy változás időszakát éljük nemzetközi szinten. Rövid nyilatkozatában a következőképpen fogalmazott: *„egész Olaszország nevében gratulálok az Egyesült Államok új elnökének. Jó munkát kívánok neki. Az olasz-amerikai barátság szilárd”*. Köztudott, hogy Renzi a demokratákkal szimpatizál, Barack Obamával nagyon jó viszonyt ápol, az olasz kormányfő egyik legnagyobb szövetségeseként tekint a jelenlegi amerikai elnökre. Renzi korábban többször nyíltan közölte, hogy az amerikai elnöki posztért való versenyben Hillary Clintont támogatja. Sőt, Renzi azt is mondta régebben, hogy Trump megtestesíti mindazt, amit nem szabad, hogy a politika képviseljen: a félelmet és a populizmust; emellett a republikánus politikus az emberek pesszimizmusát akarja kihasználni, hogy abból profitáljon.⁴²

Paolo Gentiloni olasz külügyminiszter a Radio Anch'io-nak adott interjújában elmondta, hogy Olaszország továbbra is a barátság és együttműködés útját fogja folytatni az USA-val, ezek a dolgok nem változnak, mint ahogyan nem változik az olasz álláspont a protekcionizmus és a határok lezárásának ellenzése kapcsán sem.⁴³

A legnagyobb olasz ellenzéki pártok sokkal bővebben és erősebben foglalmaztak a kormány vezetőihez képest. A **Movimento 5 Stelle (M5S) vezetője, Beppe Grillo** szerint Trump győzelme egy korszak felszámolását, az információ, a televízió, a nagy újságok, az értelmiség, az újságírók végítéletét jelenti. Grillo hangsúlyozta, hogy a republikánus jelölt diadala azt bizonyítja, hogy a több millió demagógból álló réteg valójában nem a köznapi emberek csoportja, hanem azoknak az újságíróknak, értelmiségieknek, illetve azon embereknek a közössége, akik egy már nem létező világban élnek. Grillo párhuzamot vont Trump amerikai sikertörténete és az M5S között, például az USA következő elnöke sok millió embert volt képes megszólítani, mozgósítani, elérni, az olasz Mozgalomhoz hasonlóan. És annak ellenére, hogy Grillo szerint Trump a választások után talán

---

⁴⁰ <https://www.theguardian.com/us-news/2016/nov/09/americas-election-choice-uk-government-in-limbo-theresa-may>

⁴¹ <https://www.theguardian.com/us-news/2016/nov/09/americas-election-choice-uk-government-in-limbo-theresa-may>

⁴² <http://www.ilsole24ore.com/art/notizie/2016-11-09/salvini-vittoria-trump-e-rivincita-popolo--090403.shtml?uuid=ADMvN8rB>
http://www.repubblica.it/politica/2016/11/07/news/renzi_tifa_hillary_salvini_con_the_donald_la_politica_italiana_si_spacca_sul_voto_usa-151525417/

⁴³ http://www.huffingtonpost.it/2016/11/09/reazioni-vittoria-donald-trump_n_12876406.html

mérsékeltőbb politikát fog folytatni, a világ máris megváltozott, és ezeket a jeleket nem lehet figyelmen kívül hagyni.⁴⁴

A **Lega Nord vezetője, Matteo Salvini** volt az első olasz politikus, aki kommentálta az amerikai választások eredményét. A Radio Padaniának adott interjújában úgy nyilatkozott, hogy „*Trump győzelme csapás a globalizáció számára és a diadal a nép, a bátorság, a büszkeség, a munka és a biztonság témáiban felmerült kérdések revansa a bankárokkal, spekulánsokkal, az énekesekkel, az újságírókkal és a közvélemény-kutatókkal szemben*”. Salvini szerint a Brexit és Trump győzelme után eljött az ideje, hogy pártja felbátorodjon, s elinduljon Olaszország is a változás irányában.⁴⁵

A **Forza Italia** képviselőházi frakcióvezetője, **Renato Brunetta** szerint Renzi politikai karrierje a mai napon befejeződött. Az amerikai elnökség erős támogatásában bízva izolálta Olaszországot, teljesen elhibázott stratégiát választott, amikor a kampány során kiállt Clinton mellett. Ezzel komoly kárt okozott az ország hitelességében és intézményeiről alkotott képben.⁴⁶

A **Vatikán** részéről Ferenc pápa egyik legközelebbi munkatársa és bizalmasa **Pietro Parolin szentszéki államtitkár** fejezte ki jókívánságait az új amerikai elnöknek, s azt kívánta, hogy Trumpnak valóban gyümölcsöző kormányzata legyen. Parolin hozzátette, hogy a Vatikán imádkozni fog azért, hogy Isten világosítsa meg és támogassa Trumpot hazája, és ezzel egyidejűleg a világ békéjének és jólétének szolgálatában is. Az államtitkár szerint napjainkban mindenkinek a komoly konfliktusokként és mély gyötrelmekként jellemezhető globális helyzet megváltoztatásán kell dolgoznia.⁴⁷

A **spanyol kormány részéről Mariano Rajoy miniszterelnök** Twitter üzenetben gratulált Donald Trumpnak és hangsúlyozta, hogy azon fog dolgozni, hogy megerősítsék a két ország közötti kapcsolatokat, hiszen az USA nélkülözhetetlen partnere Spanyolországnak.⁴⁸ **Alfonso Dastis Quecedo spanyol külügyminiszter** pedig a Cope rádióknak nyilatkozta, hogy Trump győzelme jó hír, hiszen van új tárgyalópartnere Spanyolországnak, és bebizonyosodott, hogy a demokrácia működik. Dastis elmondta, hogy a spanyol kormány mindkét elnökjelölt lehetséges győzelmére felkészült, és várja, hogy konszolidálhassák, megerősítsék és tovább javítsák az USA-val már meglévő szoros kapcsolatot. A külügyminiszter kiemelte, hogy mindkét ország új kormányzás előtt áll, és kiválóak a kilátások a kapcsolat megerősítésére. Az amerikai milliárdos győzelméről pedig úgy vélekedik Dastis, hogy minden rendelkezésére áll ahhoz, hogy új politikai irányvonalat adjon az Egyesült Államok részére, a bel- és külpolitika területén egyaránt.⁴⁹

Az egyik legnagyobb spanyol ellenzéki párt, a **baloldali spanyol szocialista munkáspárt (PSOE) politikusa, Ricardo Cortés Lastra** (aki a PSOE ideiglenes vezető testületében a külügyekért és az EU-s ügyekért felelős) gratulált ugyan a „demokratikusan megválasztott” Trumpnak, ugyanakkor elismerte, hogy nem az „ő jelöltjük” győzött. Az új amerikai elnök teljesen más politikai, gazdasági, szociális és nemzetközi szemlélettel rendelkezik, mint a PSOE. A spanyol politikus szerint

---

⁴⁴ http://www.beppegrillo.it/2016/11/il_vaffanculo_dil_vaffanculo_di_trump.html

⁴⁵ <http://ilsudconsalvini.info/salvini-vittoria-trump-rivincita-del-popolo/>

⁴⁶ <http://www.rainews.it/dl/rainews/articoli/vittoria-donald-trump-reazioni-politica-italia-renzi-cambiamento-salvini-ha-vinto-popolo-eb82428a-f515-4932-b75b-7661d5bc1c64.html>

⁴⁷ http://www.huffingtonpost.it/2016/11/09/reazioni-vittoria-donald-trump_n_12876406.html#36_vittoria-trump-vaticano-lavori-per-la-pace-nel-mondo

⁴⁸ <https://twitter.com/marianorajoy/status/796265005532450816>

⁴⁹ http://politica.elpais.com/politica/2016/11/09/actualidad/1478681675_765181.html

aggodalomra ad okot a republikánus jelölt diadala. A populizmus győzelme a világ legrégebbi demokráciájában arra emlékeztet, hogy a politika és a politikusok újfajta kommunikációs eszközöket kell, hogy keressenek az állampolgárokkal való párbeszéd kialakításához.⁵⁰

A Ciudadanos vezetője, Albert Rivera úgy véli, hogy a választások eredményével a szabadság vereséget szenvedett a protekcionizmussal szemben, a szélsőbal és szélsőjobb „populizmus pedig egyaránt örülhet”. Rivera szerint Trump azért nyerhetett, mert a vele szemben megfogalmazott „hazugság” vádján kívül a demokratáknak nem volt egy valódi alternatív programjuk. Ezért hangsúlyozta, hogy a politikának reagálnia kell, és megoldásokat kell kínálnia az állampolgárok problémáira⁵¹.

A Generalitat elnöke (ez a katalán kormányfői pozíciónak felel meg – a szerk.), Carles Puigdemont Twitter bejegyzésében úgy fogalmazott, hogy rendkívül bonyolult, és bizonytalan időszakra kell készülni, ugyanakkor gratulált Donald Trumpnak, és reményét fejezte ki, hogy az amerikai és a katalán nemzet között régóta fennálló kapcsolat továbbra is virágozni fog az elkövetkező években.⁵²

Görögországban Alexisz Ciprasz miniszterelnök Clinton győzelmében reménykedett, hiszen az kedvezőbb lett volna a görögöknek az adósságenyhítés szempontjából. Trump eddig keveset beszélt a görög államadósságról, és valószínű, hogy a jövőben is közömbös lesz ezzel kapcsolatban. A görög kormányfő mindenesetre levélben gratulált Trumpnak és utalt a görög és az amerikai emberek demokrácián, jogállamiságon és az emberi jogok tiszteletben tartásán alapuló hagyományos baráti kötelékére. Ciprasz jelezte, hogy szándéka a két ország közötti bilaterális együttműködések elmélyítése a két nép javára, valamint a béke és a regionális stabilitás elérése érdekében. **Nikos Kotzias külügyminiszter** a gratuláció mellett elmondta, hogy a görög kormány folyamatosan kapcsolatban van mind a demokratákkal, mind a republikánusokkal; 2016 szeptemberében pl. tárgyalásokat folytatott Trump csapatával. Kotzias hangsúlyozta, hogy a jelenlegi és általában a mindenkor görög kormány jó kapcsolatokat ápolt az USA-val és az amerikai néppel. **Panos Kammenos védelmi miniszter** rámutatott, hogy Trump öt külpolitikai tanácsadójának egyike a görög-amerikai George Papadopoulos, ami nagyon fontos tény Görögország számára.

A legnagyobb ellenzéki párt, a **Konzervatív Új Demokrácia párt vezetője, Kyriakos Mitsotakis** hangsúlyozta, hogy a görög-amerikai kapcsolatok továbbra is erősek maradnak, és azokat nem befolyásolja a választás eredménye. **Az ultranacionalista Arany Hajnal párt szóvivője** üdvözölte Trump győzelmét. Álláspontjuk szerint ez alapvetően a globalizációellenes erők győzelme volt, akik az illegális bevándorlás ellen küzdenek, és akik a homogén társadalmú államokat pártolják, valamint a nemzeti gazdaságon belül az önellátást szorgalmazzák. **A szocialista PASOK és egyben a görög Demokratikus Koalíció vezetője, Fofi Gennimata** Trump győzelme kapcsán a populista vezetők világszintű megerősödését emelte ki, és hangsúlyozta, hogy a progresszív erőknek össze kell fogniuk, hogy kezelni tudják azokat az okokat, melyek az amerikaihoz hasonló jellegű választási eredményhez vezetnek.⁵³

---

⁵⁰ <http://www.psoe.es/actualidad/noticias-actualidad/el-psoe-muestra-su-preocupacion-por-la-victoria-de-donald-trump/>

⁵¹ http://www.eldiario.es/politica/Rivera-Trump-Hoy-contentos-Podemos_0_578492340.html

⁵² <https://twitter.com/KRLS/status/796338793972453376>

<https://twitter.com/KRLS/status/796247585946271749>

⁵³ <http://greece.greekreporter.com/2016/11/09/greek-political-parties-react-to-donald-trumps-victory/>

<http://www.ekathimerini.com/213560/article/ekathimerini/news/greek-government-mulls-repercussions-of-trump-election>

Portugáliában Marcelo Rebelo de Sousa elnök és António Luís Santos da Costa kormányfő gratulációjukban egyaránt sok sikert kívántak Trumpnak, kiemelték az amerikai nép demokratikus döntésének tiszteletben tartását, és utaltak az évszázadokra visszanyúló kiváló portugál-amerikai baráti kapcsolat fenntartására és a jelentős portugál és portugál ajkú amerikai közösségre, mely összeköti a két nemzetet.⁵⁴

Reakciók Latin-Amerikából

Trump megválasztásának híre erős reakciókat váltott ki a nemzetközi közösségből, így Latin-Amerikából is. Annak ellenére, hogy a régió vezetői egymás után gratuláltak az újonnan megválasztott elnöknek, az elemzők várakozásai szerint Latin-Amerika az eddigieknél is alacsonyabb prioritást fog élvezni az amerikai külpolitikában. A szabadkereskedelmi tárgyalások felülvizsgálata pedig több ország – de különösen Mexikó - számára is hátrányos helyzetet teremtene.

Külpolitikai szakértők az amerikai elnökválasztást megelőzően arra figyelmeztettek, hogy Latin-Amerika szempontjából egyik elnökjelölt megválasztása sem jelent majd pozitív fejleményt az Amerika-közi kapcsolatokban. Hillary Clinton kapcsán megjegyzték, hogy külügyminiszterként is az USA „hátsó kertjeként” tekintett a régióra, míg Donald Trump mexikói bevándorlókra tett, valamint a szabadkereskedelmi szerződések felülvizsgálatával kapcsolatos protekcionista kijelentései adnak okot az aggodalomra.⁵⁵ **Mexikó** ezer szálon kötődik az USA gazdaságához, melyet jelez az is, hogy a Donald Trump győzelmének hírére követő első órákban a mexikói peso 13%-ot veszített értékéből.⁵⁶ Trump győzelme a Mexikó és az USA közötti szabadkereskedelmi megállapodást, és így Mexikó feldolgozóiparát is veszélybe sodorhatja. A szektor kiviteli termékeinek elsődleges célpiaca ugyanis az USA: az Észak-amerikai Szabadkereskedelmi Egyezmény (NAFTA) 1994. évi megkötését követő első két évtizedben – Kína 2001-es WTO-tagsága jelentette verseny ellenére is – a mexikói feldolgozóipari export 533%-kal növekedett az USA irányába; és a feldolgozóipari termelés rendkívül erős pozitív korrelációban (97%) van az amerikai ipari termeléssel.⁵⁷ A mexikói bevándorlók hazautalásai is alapvetően befolyásolják a latin-amerikai ország gazdaságát: egyes becslések szerint ugyanis az USA-ban élő mexikóiak évente nagyjából 65 milliárd dollárt küldenek haza. Így gazdasági szempontból az országot különösen súlyosan érintené a migránsok hazatoloncolása.⁵⁸ Trump azonban az amerikai oldalon azzal érvel, hogy a Mexikóval folytatott szabadkereskedelem miatt 1997 és 2013 között 800 ezer álláshely szűnt meg az USA-ban.

A peso leértékelődése és a választási eredmények összefüggését illetően Juan Carlos Alderete, a Banorte-IXE pénzügyi csoport elemzője elmondta, hogy „nagy a pánik a piacokon, ugyanis nem olyan eredmény született, mint amire számítani lehetett”. A mexikói jegybank (Banxico) elnöke, Agustin Carstens már múlt héten úgy nyilatkozott, hogy Trump győzelme rendkívül kedvezőtlenül érintené Mexikót, de azt is hozzátette, hogy „az ország mindenre felkészült”.

---

⁵⁴ <https://www.publico.pt/politica/noticia/marcelo-felicita-donald-trump-1750510>

⁵⁵ <http://rpp.pe/mundo/estados-unidos/que-puede-esperar-america-latina-de-hillary-clinton-o-donald-trump-noticia-1005745>

⁵⁶ <http://www.reuters.com/article/us-mexico-peso-idUSKBN1332MG> és <http://www.infolatam.com/2016/11/07/aumento-de-voto-adelantado-en-florida-y-nevada-podria-significar-fuerte-apoyo-latino-para-clinton/>

⁵⁷ JP Morgan (2014): Mexico 101. The 2014 Country Handbook (10 April 2014)

⁵⁸ <http://www.bbc.com/mundo/noticias-internacional-37918844>

A jegybanki alapkamatot 4,75%-ra emelték a peso értékcsökkenése miatti esetleges inflációs nyomást ellensúlyozandó. Elemzők szerint a peso árfolyama akár 22%-kal is gyengülhet a későbbiekben.

Hivatalos források szerint Enrique Peña Nieto mexikói elnök és külügyminisztere, Claudia Ruiz Massieu kedden este megbeszélést folytatott az amerikai elnökválasztás fejleményeinek követésére.⁵⁹ Szerda este az elnök közleményt⁶⁰ adott ki Facebook oldalán a mexikói-amerikai kapcsolatok jövőjéről. Ebben Peña Nieto felhívta a figyelmet arra, hogy Trumpot demokratikus keretek között választották meg, az eredmény pedig nem csupán kihívás, hanem egy új lehetőség is Mexikó számára. Emellett azonban hangsúlyozta azt is, hogy a mexikóiak a határ mindkét oldalán „szorgalmasan, felelősségteljesen, elkötelezetten és kreatívan dolgoznak”, és a két ország között kialakult történelmi köteléket nem lehet felbontani. A mexikói elnök elárult néhány részletet is az USA újonnan megválasztott elnökével folytatott telefonbeszélgetéséből: Peña Nieto szerint közösen fognak dolgozni a kölcsönös bizalom kiépítésén, amelynek érdekében a technikai munkacsoportok hamarosan meg is kezdik az egyeztetéseket.

Az elnök szavai azonban nem igazán nyugtatták meg a közvéleményt. Trump győzelmét követően Mexikó-szerte egyre erősödnek az aggodalmak az elnökjelölt korábbi, főképp Mexikót érintő kijelentéseivel kapcsolatban. Rafael Garnica mexikói vállalkozó úgy fogalmazott, hogy „el kell kezdenünk spórolni a falra”. Fernando Belaunzarán, a Demokratikus Forradalom Párt (Partido de la Revolución Democrática – PRD) politikus a Twitterén írta, hogy „Trump győzelme a berlini fal leomlásának ellentéte”. Egy neve elhallgatását kérő biztonságpolitikai szakértő szerint a fal felépítése nem pusztán az illegális migráció elleni harcot szimbolizálja, hanem a gazdaságpolitikában bekövetkező változásokat is.⁶¹ A bevándorlási kérdést illetően a közép-amerikai országok is osztoznak a félelmeken, ugyanis az elmúlt évtizedekben ebből a térségből is megindult az illegális migráció észak felé.

Szakértők szerint azonban nem csak Mexikónak és Közép-Amerikának van oka az aggodalomra: az új elnök személye alapjaiban rázhatja meg a két régió közötti, hosszú évek óta fennálló politikai és gazdasági kapcsolatokat. A latin-amerikai országokra gyakorolt hatás mértékét az határozza majd meg, hogy mi lesz az elnök első, régiót érintő politikai és gazdasági döntése.⁶² Azt bizonyosnak vélik, hogy Latin-Amerika nem lesz Trump számára prioritás, illetve az elnök mellett nincsenek a régióról megfelelő szintű ismeretekkel rendelkező szakértők sem, így Latin-Amerika számára egy rendkívül bizonytalan időszak veheti kezdetét. Alfonso Prat-Gay argentin pénzügyminiszter korábban elmondta, hogy „veszélyekkel nézünk szembe”, ha Trump lesz az elnök. Mauricio Macri és Enrique Peña Nieto argentin illetve mexikói államfő már korábban is gondolkodtak az USA-val való kapcsolatok újragondolására vonatkozó „B”-terven arra az esetre, ha a republikánusok jelöltje nyeri a választást.

A diplomáciai protokollt követve Mauricio Macri **argentin** elnök Peña Nietóhoz hasonlóan gratulált⁶³ a győztesnek: „Gratulálok Donald Trumpnak a győzelméhez, és remélem, hogy együtt

---

⁵⁹ <http://www.infolatam.com/2016/11/09/pena-nieto-sigue-con-su-canciller-resultados-de-la-eleccion-en-eeuu/>

⁶⁰ <https://www.facebook.com/notes/enrique-pe%C3%B1a-nieto/mi-prioridad-cuidar-a-m%C3%A9xico-y-protger-a-los-mexicanos/1362424407131106>

⁶¹ <http://www.americaeconomia.com/politica-sociedad/politica/triunfo-de-donald-trump-proyecta-una-sombra-sobre-mexico>

⁶² <http://www.infolatam.com/2016/11/09/trump-y-el-reino-de-la-imprevisibilidad-para-america-latina/>

⁶³ <https://twitter.com/mauriciomacri> és <http://www.infobae.com/politica/2016/11/09/mauricio-macri-felicito-a-donald-trump/>

tudunk majd dolgozni a népeink jólétének biztosítása érdekében” – írta Twitter-oldalán. Macri emellett Hillary Clinton vereségére is reagált: „Sajnálatos, hogy nem választottak meg egy ennyire tehetséges nőt erre a felelősségteljes posztra”. Az argentin külügyminiszter, Susana Malcorra pedig elmondta, hogy már tervezik a kapcsolatfelvételt az új adminisztrációval annak érdekében, hogy a kétoldalú kapcsolatok zökkenőmentesek maradjanak. Hozzátette azt is, hogy biztos benne, hogy „az átmenet nem lesz olyan szélsőséges, mint ahogy arra mindenki számít”. Heraldo Muñoz **chilei** külügyminiszter ezzel szemben úgy véli, hogy mivel Trump „megkérdőjelezte a bevándorlási politikát, a szabadkereskedelmi megállapodásokat, valamint a biztonságpolitikai kérdéseket”, ezért megválasztása rendkívül komoly aggályokat vet fel a régióon belül. Ehhez hozzátette azt is, hogy „meg kell érteni Trumpot és tárgyalásokat kell kezdeményezni vele”.

A chilei jegybank elnöke, Rodrigo Vergara és Rodrigo Valdés pénzügyminiszter szerda reggel egy közös sajtótájékoztató keretében beszéltek az amerikai elnökválasztás eredményét övező aggodalmakról.⁶⁴ Vergara elmondta, hogy a chilei gazdaság jól felkészült arra, hogy kivédje a világgazdasági sokkokat, valamint azt is hozzátette, hogy a piacokon jelen lévő nagyfokú bizonytalanság oka elsősorban az, hogy Donald Trump győzelme meglepetésszerű volt. Arra a kérdésre azonban, hogy Trump elnöksége hogyan befolyásolja majd a chilei gazdaságot, egyelőre nem tudott pontos választ adni: „valószínűleg nagyobb lesz a volatilitás a piacokon, de még korai középtávú következtetéseket levonni az eredményből” – tette hozzá. Valdés elmondta, hogy bár Chilének az Egyesült Államok fontos kereskedelmi partnere a maga 13%-os részarányával, mégis a dél-amerikai ország ázsiai kapcsolatai kereskedelmi szempontból hangsúlyosabbak. Trump protekcionista kijelentéseivel kapcsolatosan Valdés hozzátette, hogy az ország a nyitott kereskedelem híve, és szerinte még korai ezzel foglalkozni.

Trump elnöksége az USA és **Kuba** közötti kapcsolatokra is nagy hatással lesz, az Obama-adminisztráció alatt ugyanis megindult a két ország közötti közeledés, a gazdasági és pénzügyi szankciók enyhítése formájában.⁶⁵ A folyamat azonban akár újra meg is akadhat az új Kongresszus döntésének függvényében. Raúl Castro elnök nem sokkal az eredményhirdetés után bejelentette, hogy mozgósítani fogja a kubai csapatokat, hogy legyen idejük felkészülni „egy ellenséges manőverre”.⁶⁶ Több elemző is arra számít, hogy Trump visszaveti majd az Obama által elért sikereket, eleget téve a Castro-ellenes kubai csoportok felől érkező nyomásnak.

A **venezuelai** Nemzetgyűlés elnöke, Henry Ramos Allup az USA eddigi Latin-Amerika politikáján keresztül közelítette meg a bilaterális kapcsolatok kérdését: „az olyan országok, mint az Egyesült Államok külpolitikája nem változik jelentősen, talán van árnyalatnyi különbség elnök és elnök között, de a kormányzati álláspont nem igazán változik”, így a két ország kapcsolatában sem remél se pozitív, se negatív változásokat, ahogyan Nicolás Maduro elnök sem.⁶⁷ Hasonló véleményen van a **brazil** elnök, Michel Temer is: „semmi sem fog változni az USA és Brazília kapcsolati rendszerében” – nyilatkozta.⁶⁸ Elemzők azonban párhuzamot vontak az amerikai és a brazil

---

⁶⁴ <http://www.latercera.com/noticia/vergara-reaccion-mercados-la-economia-esta-bien-preparada-enfrentar-este-tipo-eventos-e-incluso-eventos-mayores/>

⁶⁵ <http://www.americaeconomia.com/politica-sociedad/politica/america-latina-lamenta-derrota-de-clinton-en-eeuu>

⁶⁶ <http://www.infobae.com/america/america-latina/2016/11/09/horas-despues-del-triunfo-de-donald-trump-el-regimen-cubano-anuncio-maniobras-militares/>

⁶⁷ <http://www.elsalvador.com/articulo/internacional/trump-revisara-politica-hacia-cuba-venezuela-131373>

⁶⁸ <http://www.lanacion.com.ar/1954651-elecciones-en-estados-unidos-temer-relaciones-brasil-y-estados-unidos>

belpolitikai helyzettel, és nem tartják kizártnak, hogy a 2018. évi elnökválasztás során „felemelkedik egy brazil Trump is”.⁶⁹

Kolumbiában Juan Manuel Santos gratulált Trump választási győzelméhez, és bár az elnökjelölt nem méltatta a kolumbiai békefolyamat sikereit, Santos azt reméli, hogy az USA továbbra is stratégiai partnerként tekint majd az andoki országra. Santos politikai ellenfele, Álvaro Uribe exelnök azonnal megragadta az alkalmat arra, hogy felhívja Trump figyelmét a régió szerinte két legnagyobb problémájára: a narkóterrorizmusra és a „venezuelai zsarnokrendszerre”, amely a „demokráciáik nagy ellenségei”.

A **bolíviai** alelnök, Álvaro García Linera szerint Trump megválasztása „újabb csapás a nemzetközi rendszernek”, amely épp azon volt „hogy újra helyreállítsa a korábbi rendet”. García Linera szerint hasonló „csapás” volt a Brexit, valamint az is, amikor 2015-ben az amerikai termelés növekedése meghaladta a világszerte, újabb krízist idézve ezáltal elő.⁷⁰

Panamai elemzők szerint bár a logisztikai ágazatra nézve előnyöket hozhat Trump protekcionista politikája, a pénzügyi rendszer esetében negatív fejleményekre lehet számítani. Panama volt az első olyan ország, ahol Trump szállodalánca elkezdett terjeszkedni az USA-n kívül 2011-ben. Annak ellenére, hogy Trump korábban úgy nyilatkozott, hogy „ostoba döntés” volt átengedni Panamának a csatorna feletti rendelkezés jogát, a szakértők arra számítanak, hogy mégsem kerül sor a két ország közötti szabadkereskedelmi egyezmény felülvizsgálatára, sőt az amerikai befektetések növekedésére számítanak.⁷¹

Tabaré Vázquez uruguayi elnök úgy nyilatkozott, hogy „tiszteltben kell tartani a választók döntését”, míg Rodolfo Nin Novoa külügyér jelezte, hogy **Uruguay** a kivárási politikáját folytatja, vagyis Trump első megnyilvánulása fogja meghatározni, miként közelednek az új adminisztráció felé. Vázquez elődje, a jelenleg Olaszországban tartózkodó José Mujica az eredmény hallatán segítségért kiáltott, korábban pedig úgy nyilatkozott, hogy Trump „annyira groteszk, hogy az ember elkezd Hillary Clinton felé hajlani”, a Trump esetleges győzelmének következményeit firtató kérdésre pedig csupán annyit mondott, hogy nem tudja, mi következik a szabadkereskedelmi egyezmények ügyében, majd sajnálatosan megállapította, „milyen kár, hogy nincs még közvetlen járat a Marsra.”⁷² Mindezt annak ellenére mondta, hogy a megválasztott elnök egyik gyermeke, Eric Trump 2014 nyarán Uruguayban járt, és méltatta Mujica elnöki stílusát, valamint kiemelte, hogy komoly gazdasági lehetőségeket lát a két ország relációjában.⁷³

---

⁶⁹ http://internacional.elpais.com/internacional/2016/11/09/america/1478700836_770521.html

⁷⁰ <http://www.elpais.cr/2016/11/09/america-latina-observa-sin-dramatismo-triunfo-de-trump/>

⁷¹ <http://www.critica.com.pa/nacional/panama-ve-en-trump-amenaza-sistema-financiero-453910>

⁷² <http://www.elpais.com.uy/informacion/mujica-victoria-donald-trump-socorro.html>

⁷³ <http://www.elpais.com.uy/vida-actual/trump-me-gusta-estilo-mujica.html>